

Til de socialpolitiske ordførere

10 bud på en god politik over for udsatte og anbragte børn og unge

Indsatsen over for udsatte børn og unge ændres kraftigt i disse år. På grund af kommunalreformen og som konsekvens af de nedskæringer, som stramme kommunale budgetter har medført.

Organisationerne i Socialfaglig Branche – Socialpædagogernes Landsforbund, HK/Kommunal og Dansk Socialrådgiverforening – mener derfor, at der er grund til at klargøre det grundlag, som en udvikling af indsatsen bør bygge på. For at undgå, at de aktuelle ændringer medfører forringelser for de børn og unge, som har så desperat brug for samfundets støtte. Vi har formuleret principperne i "10 bud på en god politik over for udsatte og anbragte børn og unge".

1.

Børn og unge skal have netop den støtte, der er nødvendig for, at den enkelte kan få et ordentligt liv. Og de skal tages alvorligt og inddrages i drøftelserne om støtten. Hverken hensyn til forældrene eller til kommunens økonomi må forhindre, at børn og unge får tilstrækkelig og kvalificeret hjælp: Den enkelte skal have en hjælp, der er afpasset efter barnets/den unges *konkrete* behov. Sagsbehandlerne skal have ressourcer til at lave en ordentlig udredning og opfølgning, og hjælpen skal kunne sammensættes ud fra en bred vifte af muligheder. Indsatsen må ikke indsnævres til nogle få på forhånd fastlagte metoder (MST, PMT m.v.). Børn og unge skal også mødes som mennesker, der inddrages i overvejelserne om deres liv, og indsatsen skal lægges til rette og tildeles ressourcer, så det er muligt i praksis.

2.

Udsatte børn og unge skal have tryghed, ro og stabilitet, og de skal i opvæksten og senere i livet sikres et ordentligt netværk. Stabilitet, tryghed og kontinuitet er afgørende for udsatte børn og unge. Deres liv er ofte præget af det modsatte, og der er også problemer med at få ro og kontinuitet i støtten fra det offentlige. Indsatsen skal forbedres på dette punkt, fordi det er en forudsætning for, at børnene og de unge kan danne de relationer, som skal sikre dem netværk både under opvæksten og senere i livet. Mere stabilitet og kontinuitet vil kræve ressourcer og udvikling på mange planer i kommunerne. F.eks. må der arbejdes på, at børnene får et overskueligt antal voksenrelationer både i sagsbehandlingen og på anbringelsesstederne. Tilknytningen til forældrene og familien må også sikres under en anbringelse i alle de tilfælde, hvor det kan være en fordel for barnet under anbringelsen og senere i livet. Og så må muligheden for at sikre langvarige eller permanente anbringelser til de børn, der har behov for det, gøres tydelige og mere forpligtende for kommunerne.

3.

Forældre, der har behov for hjælp til at give børn og unge et godt liv, skal støttes. Og lovgivning, der påvirker forældrenes mulighed for at løfte forældreopgaven, skal medtænke hensynet til børnene/de unge. Fattigdom er et stort problem for udsatte familier og for deres børn. Derfor er starthjælp og andre nedskæringer i kontanthjælpen et stort problem, som må væk for at undgå alvorlige problemer i mange familier. Det samme gælder hårdhændede sanktioner mod arbejdsløse, der øger nogle familiers fattigdom, når forældrene ikke kan fastholde et arbejde. Mange love, der berører udsatte forældre, bør således ændres, fordi de kan have detaljer, der er skadelige for børnene. Samtidig bør der skabes bedre muligheder for at hjælpe fattige familier økonomisk, uden at der skal startes en børnesag.

4.

Der skal være "varme hænder" nok til at skabe inddragelse, ro og kontinuitet. En forbedret indsats for udsatte børn og unge kræver, at der er mennesker omkring dem, der kan sikre, at indsatsen kommer til at hænge sammen, og at børnene/de unge får ro til at danne de relationer, der er afgørende for dem. Det indebærer, at børnesagsbehandlere højst har 35 familiesager, og at institutionerne er normeret, så det er muligt at komme børnene i møde som enkeltindivider. For at sikre sammenhæng og bedre kontinuitet i indsatsen må koordinationen styrkes. Enten ved at skabe større klarhed over, hvem der har den koordinerende rolle i den enkelte sag eller ved at lave forsøg med en gennemgående kontaktperson for forældrene og børnene/de unge.

5.

Et bedre forebyggende arbejde i en sammenhængende politik. Kommunerne har samlet alt ansvar for udsatte børn og unge, og de bør nu nytænke den forebyggende indsats. Daginstitutionerne skal mere målrettet finde og støtte udsatte børn, og skolerne skal rustes til at hjælpe tidligt og fleksibelt. Børnesagsbehandlere skal arbejde tættere sammen med daginstitutioner og skoler om denne opgave. Men "rummelighed i normalsystemet" skal være til glæde for barnet og den unge og ikke et sparekneb, der åbner for en discount-indsats. Og ønsket om forebyggelse må ikke blokere for, at børn og unge, der har brug for at komme væk hjemmefra, faktisk bliver anbragt – anbringelse er den rigtige og *forebyggende* indsats i en række tilfælde.

6.

Bedre rettigheder til børn, unge og forældre for at sikre stabilitet og ro i anbringelser. I dag er der ikke sikkerhed mod vilkårlige afbrydelser af anbringelser. Derfor bør både børn, unge og forældre have bedre rettigheder. Børn og unge skal have ret til at afvise at blive hjemtaget af forældrene, hvis de er faldet til på et anbringelsessted. Og børn, unge og forældre skal have ret til at afvise, at kommunen hjemgiver, når et barn f.eks. har slået rod i en plejefamilie. Unge skal også have ret til at vælge efterværn, når de har været anbragt længe og har opbygget vigtige relationer.

7.

Gode og stabile anbringelser på børnenes og de unges betingelser. Anbringelser stiller store krav til systemet. Mange anbringelser bryder sammen eller afbrydes vilkårligt, og anbringelser af unge stopper ofte alt for tidligt. Kommunerne skal derfor sikre bedre stabilitet ved at forebygge konflikter, der kan medføre brud, og der skal være støtte, når en anbringelse er i krise. Børn, unge og forældre skal have ret til at bede om støtte, når de mener, at en anbringelse er truet. Kommunerne skal støtte plejefamilierne bedre, og plejeforældre skal have introduktionskurser, der mindst er på niveau med RUGO-kurserne. Der skal også udvikles opfølgingskurser til plejeforældre, der har særlige opgaver.

Systemet må generelt tilgodese barnets/den unges behov for holdbare relationer og tryghed. Børn og unge bør derfor i højere grad kunne fastholde relationer til voksne, som de knytter sig til under anbringelsen. Kommuner, institutioner m.v. må sikre, at der er færre skift blandt de socialarbejdere, der møder barnet/den unge, og der må udvikles arbejdsformer, som giver mulighed for at fastholde kontakten til sagsbehandlere, socialpædagoger osv., som barnet/den unge knytter sig til. Sagsbehandleren skal aflægge mindst to besøg årligt på anbringelsesstedet, og barnet/den unge skal have mulighed for let at nå sin sagsbehandler i hverdagen.

8.

Kommunerne skal sikre døgninstitutionerne. Døgninstitutionerne er en hjørnesten i anbringelsessystemet, og de yder en specialiseret indsats over for børn og unge med særlige problemer. Kommunernes overtagelse af døgninstitutionerne efter kommunalreformen kan gøre deres fremtid usikker. Det må undgås. Kommunerne skal sikre, at der er en samlet vifte af døgninstitutioner med alle de specialer, der er behov for. De bør også knytte institutionerne til de øvrige tilbud i kommunen, så institutionerne med deres ekspertise kan blive kommunale ressourcecentre for indsatsen for udsatte børn og unge. Et tættere samarbejde mellem de kommunale tilbud kan også gøre det lettere at sikre ro og en sammenhængende indsats for børnene og de unge.

9.

Forsøg med mere "frit valg" for børn og unge. Ældre, sygehuspatienter og andre har fået mere "frit valg" af offentlige ydelser. Det bør undersøges, om medindflydelsen også kan øges for udsatte børn og unge og deres forældre. F.eks. når der skal vælges indsatsform eller anbringelsessted. Eller når man skal tilrettelægge hverdagen under anbringelsen – når der vælges kontaktpædagog eller tilsynsførende, når kontakt med søskende og venner skal fastlægges osv. Unge bør også i langt højere grad have fri adgang til at vælge efterværn, når de forlader anbringelsen og skal starte voksentilværelsen selv.

10.

En børneombudsmand skal være med til at sikre børnenes rettigheder. En børneombudsmand er vigtig for udsatte børn og unge, fordi denne kan hjælpe dem med at sikre deres rettigheder. Derfor bør der oprettes en børneombudsmand i Danmark, som selv kan tage sager op, og som børn og unge kan henvende sig til. I tilknytning til ombudsmanden kan der oprettes en børnetelefon, hvor udsatte børn og unge kan ringe for at få information om deres rettigheder.